

การพัฒนาแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

The Development of Area-Based Management Model for Small-Size Schools,  
Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5

ธีระศักดิ์ เหลืองศรี<sup>1\*</sup> วิรัช เจริญเชื้อ<sup>2</sup>

Theerasak Huangsi<sup>1\*</sup> Wirat Charoenchua<sup>2</sup>

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ 2) สร้างตรวจสอบยืนยัน/ความเหมาะสม 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการพัฒนาแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ 2) แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practice) 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ 5) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี PNImodified

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ 1) การมีเป้าหมายร่วมกัน 2) การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม 4) การกระจายอำนาจ 5) การมีส่วนร่วม
2. รูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการพัฒนาแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การบริหารเชิงพื้นที่, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the current conditions, desirable conditions 2) establish verification/suitability 3) assess the suitability and usefulness of area-based management models for small size schools in Khonkaen primary educational Service Area Office 5. The sample of research were 273 people consisted of school directors, teachers, and the chairmen of the committees of basic educational school. The instruments for collecting the data were 1) current condition questionnaire; desirable conditions and necessities 2) interview form 3) group focus recording 4) suitability and feasibility assessment 5) suitability and usefulness assessment. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, and needs with PNImodified index values.

<sup>1,2</sup> สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตขอนแก่น

<sup>1,2</sup> Educational Administration, Sripatum University Khonkaen

\* Corresponding Author E-mail: theerasak1327@gmail.com

The results of this research found that:

1. The current condition is at a large level overall. Desirable conditions, overall, at the highest level and needs of area-Based Management for small-size schools in descending order of essential needs: 1) having a common goal 2) developing local learning resources 3) social responsibility 4) decentralization 5) participation.

2. The suitability of area-Based management models for small-size schools is at a high level, and the probability is at the highest level.

3. The suitability and usefulness of the area-Based management model for small-size schools was found that very suitable and the most useful.

**Keywords:** The developed model, Area-based management, Small-size schools

## บทนำ

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพของแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย โดยการนำแนวคิดการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกัน เพื่อใช้ในการบริหารจัดการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นการปรับบทบาทการบริหารการศึกษาให้รัฐส่วนกลางหรือหน่วยงานระดับชาติตัดสินใจเชิงปฏิบัติน้อยลงและถ่ายโอนกระจายบทบาททางการศึกษานั้นหรือการให้อิสระแก่หน่วยงานทางสังคมในพื้นที่ในระดับล่างมากยิ่งขึ้นในการสร้างความรับผิดชอบของโรงเรียนต่อรัฐและชุมชน ช่วยขับเคลื่อนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในชุมชนให้เข้ามาร่วมขับเคลื่อนการศึกษาเป็นระบบความสัมพันธ์ใหม่ที่รัฐและชุมชนในพื้นที่ร่วมด้วยช่วยกันจัดการศึกษา (วรชัย วิภูอุปคุตร, 2563)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่นอกเขตเมืองหรือในพื้นที่ห่างไกล ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น (แผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็กสพฐ., 2562-2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีโรงเรียนขนาดเล็กที่จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 166 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.84 จากการวิเคราะห์ผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) พบว่า ประสบปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัญหาด้านกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ปัญหาด้านปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2565)

จากแนวคิดและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวมาข้างต้น จึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหาร ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงาน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed method) แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. ระยะที่ 1 สังเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการสังเคราะห์เอกสารจากหนังสือตำราของนักวิชาการและหน่วยงาน ได้องค์ประกอบ กรอบเนื้อหา การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ (ด้านการกระจายอำนาจ, ด้านการมีส่วนร่วม, ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน, ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม, ด้านการพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่) 4) แนวทางการประเมินผล 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 233 คน ครู จำนวน 1,892 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 257 คน รวมทั้งสิ้น 2,382 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พ.ศ. 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 166 คน ครู จำนวน 166 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 166 คน รวมทั้งสิ้น 498 คน ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 273 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) การมีเป้าหมายร่วมกัน 4) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 5) ด้านการพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ โดยมี

ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert type) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) ดังนี้ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด และหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้เทคนิค IOC (Index of item-objective congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ค่าเฉลี่ย IOC = 0.9

1.3 ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทาง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการสัมภาษณ์โรงเรียนดีเด่นในการบริหารและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน ครู โรงเรียนละ 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

2. ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของ การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูล องค์กรประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการการบริหาร ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มายกร่าง การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ ได้แก่ องค์กรประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิด องค์กรประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ องค์กรประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน และองค์กรประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยวิธีการสนทนา (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ร่างการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3. ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการ

พัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert scale) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

### ผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

**ตารางที่ 1** ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

| ข้อมูลเบื้องต้น                            | (n=273 ตอบกลับ 233 คิดเป็นร้อยละ 85.34) |        |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------|--------|
|                                            | จำนวน                                   | ร้อยละ |
| <b>ตำแหน่งปัจจุบัน</b>                     |                                         |        |
| ผู้บริหารสถานศึกษา                         | 144                                     | 61.81  |
| ครู                                        | 76                                      | 32.62  |
| ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน       | 13                                      | 5.57   |
| <b>รวม</b>                                 | 233                                     | 100.00 |
| <b>ระดับการศึกษา</b>                       |                                         |        |
| ต่ำกว่าปริญญาตรี                           | 8                                       | 3.43   |
| ปริญญาตรี                                  | 66                                      | 28.33  |
| ปริญญาโท                                   | 156                                     | 66.95  |
| ปริญญาเอก                                  | 3                                       | 1.29   |
| <b>รวม</b>                                 | 233                                     | 100.00 |
| <b>ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน</b> |                                         |        |
| ต่ำกว่า 5 ปี                               | 9                                       | 3.86   |
| 5-10 ปี                                    | 112                                     | 48.07  |
| 10-15 ปี                                   | 91                                      | 39.06  |
| มากกว่า 15 ปี                              | 21                                      | 9.01   |
| <b>รวม</b>                                 | 233                                     | 100.00 |

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.07 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 66.95 และมีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่ 5-10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4

**ตารางที่ 2** แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และ จัดลำดับความ ต้องการจำเป็นของการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

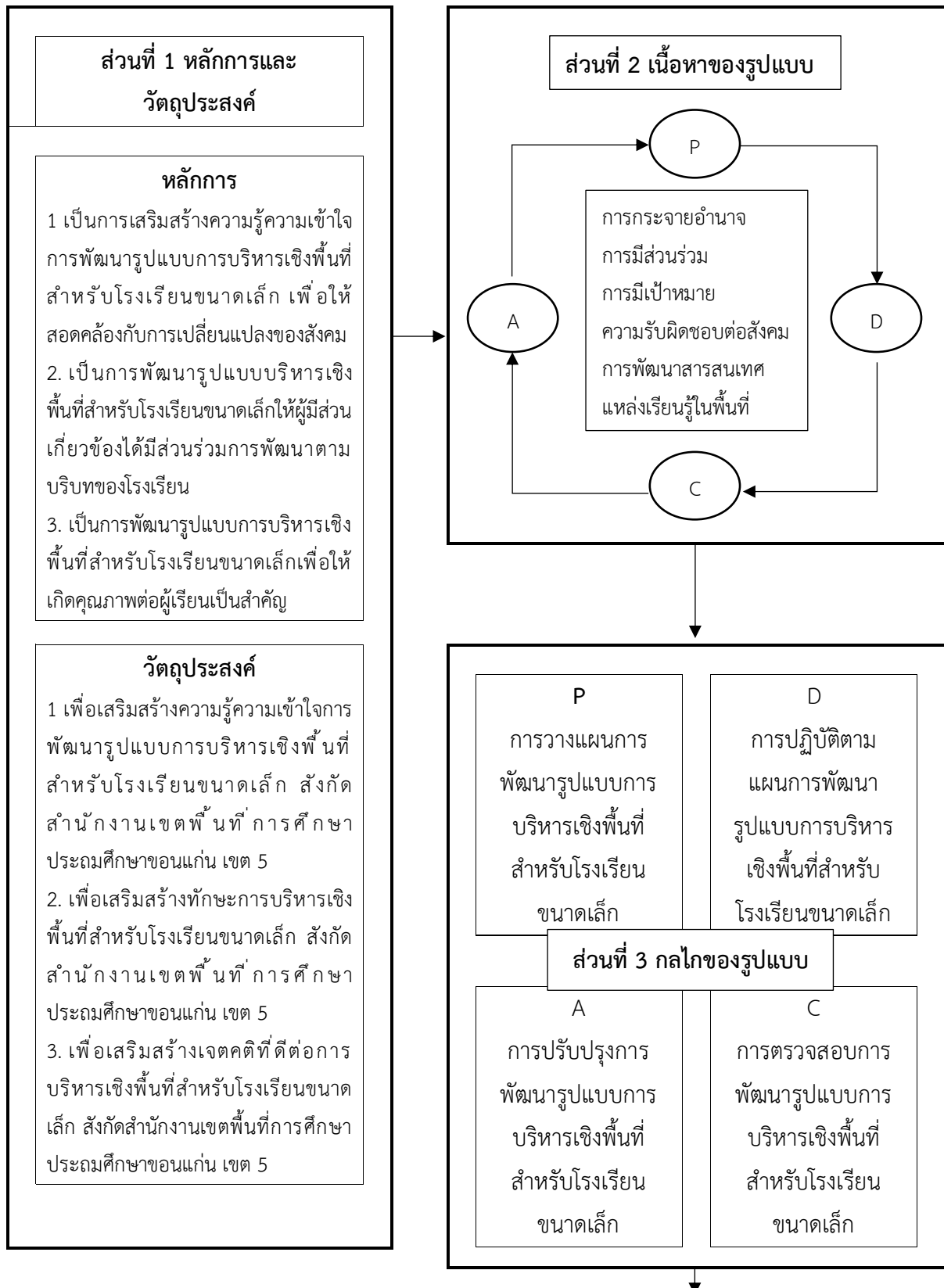
| องค์ประกอบการบริหาร<br>เชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียน<br>ขนาดเล็ก | สภาพปัจจุบัน |      |       | สภาพที่พึงประสงค์ |      |           | ความต้องการจำเป็น |      |       |       |
|--------------------------------------------------------------|--------------|------|-------|-------------------|------|-----------|-------------------|------|-------|-------|
|                                                              | $\bar{X}$    | S.D. | ระดับ | $\bar{X}$         | S.D. | ระดับ     | D                 | I    | PNI   | ลำดับ |
| 1. การกระจายอำนาจ                                            | 3.66         | 0.80 | มาก   | 4.59              | 0.52 | มากที่สุด | 3.66              | 4.59 | 0.203 | 4     |
| 2. การมีส่วนร่วม                                             | 3.71         | 0.78 | มาก   | 4.60              | 0.56 | มากที่สุด | 3.71              | 4.60 | 0.193 | 5     |
| 3. การมีเป้าหมายร่วมกัน                                      | 3.54         | 0.82 | มาก   | 4.72              | 0.53 | มากที่สุด | 3.54              | 4.72 | 0.250 | 1     |
| 4. ความรับผิดชอบต่อสังคม                                     | 3.62         | 0.81 | มาก   | 4.64              | 0.53 | มากที่สุด | 3.62              | 4.64 | 0.220 | 3     |
| 5. การพัฒนาสารสนเทศ<br>แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่                | 3.64         | 0.81 | มาก   | 4.72              | 0.49 | มากที่สุด | 3.64              | 4.72 | 0.229 | 2     |
| รวม                                                          | 3.63         | 0.80 | มาก   | 4.65              | 0.53 | มากที่สุด |                   |      |       |       |

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับ ( $\bar{X}=3.63$ , S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก การมีเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด การมีเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด และการพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม

2. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ประกอบด้วย 1 รูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ (1.1) หลักการ (1.2) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 28 ข้อ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกระจายอำนาจ จำนวน 6 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การมีส่วนร่วมและความร่วม จำนวน 5 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การมีเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 7 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ จำนวน 5 ข้อ 3) กลไกของรูปแบบ ขับเคลื่อนโดยวงจรคุณภาพ เดมมิ่ง PDCA ประกอบด้วย (3.1) มีระบบวางแผนการพัฒนารูปแบบฯ (3.2) ปฏิบัติตามแผนการพัฒนารูปแบบฯ (3.3) ตรวจสอบการพัฒนารูปแบบฯ (3.4) ปรับปรุงการพัฒนารูปแบบฯ 4) การประเมินผล ประกอบด้วย (4.1) ประเมินความรู้ความเข้าใจการพัฒนารูปแบบฯ (4.2) ประเมินทักษะการพัฒนารูปแบบฯ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.34$ , S.D. =0.50) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.51$ , S.D. = 0.53)

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนบูรพา พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 4.33$ , S.D. = 0.81) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.52$ , S.D. = 0.72) ดังภาพที่ 1



#### ส่วนที่ 4 การประเมินผล

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจการพัฒนากระบวนการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยใช้แบบทดสอบ
2. ประเมินทักษะการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น
3. ประเมินเจตคติที่ดีต่อการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

#### ส่วนที่ 5 เจ็อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการพัฒนาเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ครู และบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และการทำงานเป็นทีม
3. คณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบบทบาทหน้าที่ในการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
4. ภาคิเครือช่วยช่วยเหลือ สนับสนุนตามความจำเป็นในการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารบุคลากร งบประมาณ และคุณภาพการศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

#### อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยนำมออภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบได้พยายามหาแนวทางมาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กหลายวิธีและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้สูงขึ้น และแนวทางที่เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนคือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคิเครือช่วยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญญา สันฐาน และประกอบ คุณารักษ์ (2562) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน พบว่าประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียนประกอบด้วยสี่กลยุทธ์ 36 วิธีดำเนินการดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 คือสร้างภาคิเครือช่วยการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 คือพัฒนาการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 คือเสริมสร้างสมรรถภาพครู และบุคลากร และกลยุทธ์ที่ 4 คือพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2562) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือกลยุทธ์กระตุ้นการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์พัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ และกลยุทธ์การประเมินผลและการปรับปรุงงานของเครือข่ายความร่วมมือและผลการประเมินโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ของโรงเรียนขนาดเล็กต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริกาญจน์ แก้วคำไสย์ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนยุคใหม่ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม และด้านการเรียนการสอนตามลำดับ ซึ่งผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนยุคใหม่ของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการมี 4 ด้าน ด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม และด้านการเรียนการสอน การประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการของพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ของโรงเรียนขนาดเล็กต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ด้วยเหตุผลว่าผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกถึงความภูมิใจในการเป็นเจ้าของโรงเรียน ร่วมมือกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ร่วมแรงร่วมใจรักษาและพัฒนาโรงเรียนไปด้วยกัน จึงจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกิตตา ปานเกษม (2565) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง (Stand-alone) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย

4. รูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา มี 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 28 ข้อ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกระจายอำนาจ จำนวน 6 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การมีเป้าหมายร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความ

รับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 7 ข้อ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ จำนวน 5 ข้อ 3) กลไกของรูปแบบ ขับเคลื่อนโดยวงจรคุณภาพ เดมมิ่ง PDCA ประกอบด้วย (3.1) มีระบบวางแผนการพัฒนารูปแบบฯ (3.2) ปฏิบัติตามแผนการพัฒนารูปแบบฯ (3.3) ตรวจสอบการพัฒนารูปแบบฯ (3.4) ปรับปรุงการพัฒนารูปแบบฯ 4) การประเมินผล ประกอบด้วย (4.1) ประเมินความรู้ความเข้าใจ (4.2) ประเมินทักษะการพัฒนารูปแบบฯ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ช่วงมณี จงเพียร พุฒสุข (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ที่พบว่า กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 7 ขั้นตอน คือ ร่วมคิดวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ร่วมกำกับติดตาม ร่วมประชาสัมพันธ์ และร่วมรับผลประโยชน์ มี 7 ขั้นตอน คือ ร่วมคิดวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ขึ้นร่วมกำกับติดตาม ร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

5. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนบูรพา จำนวน 17 คน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ ของ สิริกาญจน์ แก้วคำไสย์ (2565) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม ด้านการเรียนการสอนตามลำดับ ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนยุคใหม่ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการมี 4 ด้าน ด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม และด้านการเรียนการสอน 4) การประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

### องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพื้นที่โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง การกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนให้มีอิสระในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ด้วยวิธีการดำเนินงานที่เป็นกระบวนการเป็นรูปแบบที่บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ (หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การกระจายอำนาจ, หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การมีส่วนร่วม, หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การมีเป้าหมายร่วมกัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การพัฒนาสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่) ส่วนที่ 3 กลไกของรูปแบบ ส่วนที่ 4 การประเมินผล ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนในรูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แล้วนำไปปรับใช้กับบริบทของโรงเรียน ตามสภาพพื้นที่ชุมชน ปัญหา ความต้องการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจะเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนักเรียนตามบริบทพื้นที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มความสามารถ และร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการเข้ามาพัฒนาโรงเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรนำรูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แนะนำให้สถานศึกษาในสังกัดไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และบริบท มีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพต่อไป

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยหรือการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในทศวรรษหน้า

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพื้นที่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

## เอกสารอ้างอิง

- กัญญา สันฐาน และประกอบ คุณารักษ์ . (2562). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 15(2), 132-157. [https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla\\_ubu/article/view/241656](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/view/241656)
- ช่วงมณี จงเพียร พุดสุข. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ปกิตตา ปานเกษม. (2565). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง (Stand Alone) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2565). *รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. <http://web.kkn5.go.th/wp-content/uploads/2023/04/O13-รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ-ปี.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิริกาญจน์ แก้วคำไสย์. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนยุคใหม่ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ . (2562). กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 30(3), 199-214. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/244314>